

εἶδον φερόμενον τὸ φέρετρον ὅπερ ἐνέκλειε τὸν νεκρὸν τοῦ πατρός μου. Ὅπως τότε οὕτω καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅλαι αἱ ἀναμνήσεις μου ἐπετερύγιζον ἐντὸς τῶν κενωθέντων δωματίων, ὡς ἄγριαι περιστεραὶ ἐντὸς σπηλαίου. Περιῆλλον ἐν πρὸς ἐν τὰ δωματία· ἐξῆλθον εἰς τὸν κήπον, ἔκοψα ἄνθη καὶ ἐπέστρεψα πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν, ὡς νὰ ἐζήτησαν νὰ ἐγκλείσω εἰς τὴν ψυχὴν μου, ὅτι ἔμεναν ἀπὸ τὰ περασμένα μου χρόνια, νὰ μὴν ἀφήσω τίποτε ἐκεῖ, ἔνθα ἄλλοι θὰ ἤρχοντο νὰ κατοικήσουν. Τὰ ἤθελα νὰ τὰ πάρω καὶ εἰς τὴν νέαν μου κατοικίαν καὶ εἰς τὴν νέαν μου γειτονιάν. Ἄ, τὴν γειτονιά μου, τὴν καυμένην μου τὴν γειτονιά, μαζὺ μὲ τοὺς συντρόφους ποῦ ἐμεγάλωσα καὶ ἐσπούδασα εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον· τώρα βλέπω τὰ ἡλιοκαῆ ἐκεῖνα παιδία, ἄνδρας πλέον, ἐπιστήμονας, ἀξιωματικούς, βουλευτάς, ἄλλους διαπρέποντας καὶ ἄλλους ζώντας ἐν μετριόφρονι ἀφανείᾳ. Σήμερον ἀκούω τὰς φωνὰς τῶν ξανθῶν τέκνων των, ὅταν ἐξέρχονται θριαμβευτικῶς τοῦ γειτονικοῦ σχολεῖου. Τὸ σχολεῖον εἶνε τὸ ἴδιον καὶ ὁ διδάσκαλος ὁ αὐτὸς τύπος ἀληθοῦς Γερωστάθου κατὰ τε τὸ φρόνημα καὶ τὴν στοργὴν του πρὸς τοὺς μαθητάς. Δὲν γνωρίζω ἂν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἰμπορεῖτε νὰ εὑρητε ἕνα ἀκόμη διδάσκαλον ὁμοιον, μὲ αὐτὸν τὸν Μπάρμπα-Θωμά. Τὸν ἐνθυμοῦμαι πάντοτε ὑψηλόν, ἰσχνόν, μὲ ὠγρὰν προφητικὴν ὄψιν, ἐξηγοῦντα τὸ Εὐαγγέλιον ἢ διηγούμενον εἰς ἡμᾶς τὸ σούβλισμα τοῦ Διάκου. Πῶς ἐνεθουσία ὁ Γέρων. Αἰσθάνομαι ἀκόμη τὴν ἀνατριχίλα, ἣτις μᾶς κατελάμβανε, καὶ ἣτις διὰ νὰ παρέλθῃ ἔπρεπε νὰ μεσολαβῆσῃ ὁ ταβλάς τοῦ ἀναμένοντος ἔξω τοῦ σχολεῖου μπάριμπα Χατζῆ. Πῶς ἐπέρασαν τὰ χρόνια ἐκεῖνα, σὰν νερό, σὰν ἄνεμος.

Αἱ γειτόνισαί μας, αἱ ἀρχαῖαι καλάί μας γειτόνισσαι, μετὰ λύπης ἐξήρχοντο εἰς τὰ παράθυρα των καὶ μᾶς ἔβλεπον μεταχομιζομένους. Ἡσθάνοντο καὶ αὐταὶ ὅτι κατὰ θὰ ταῖς ἔλλειπε μὲ τὴν φυγὴν μας. Θὰ ἤρχοντο νὰ κατοικήσουν εἰς τὸ σπίτι μας νέοι ἄνθρωποι, καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει ποῖοι ἄνθρωποι θὰ ἦσαν. Ἐλυποῦντο εἰλικρινῶς ποῦ ἐφεύγομεν. Αἶ, τόσα χρόνια, ἐξῆντα χρόνια μᾶς ἐνθυμοῦνται ἐκεῖ ζώντας. Ἡ πόλις μας τότε ἦτο μικρά, πτωχὴ, ὁ εἰς ἐγνωρίζε τὸν ἄλλον. Τώρα ἔγεινε μεγαλόπολις πλουσία, ὠραία, τὰ σπίτια μετεβλήθησαν εἰς μέγαρα, ἀλλὰ δὲν ἔχουν τίποτε ἐκ τῆς ποιήσεως τῶν παλαιῶν μας σπιτιῶν, δὲν ἔχουν καμίαν ἀνάμνησιν μέσα των. Εἶνε τεύχη ἄγραφα, εἶνε φύλλα λευκά. Σήμερον κατοικεῖ ὁ εἰς καὶ αὐριον ὁ ἄλλος. Ἀπὸ τὰ σπίτια αὐτὰ ἔρχονται καὶ φεύγουν χωρὶς νὰ προφθάσῃ κανεὶς νὰ τοὺς ἴδῃ, χωρὶς νὰ προφθάσῃ κανεὶς νὰ τοὺς γνωρίσῃ. Εἶνε ὡς τὰ ξενοδοχεῖα. Οὐτε ἀναμνήσεις ἐξεγείρουν, οὐτε ἐντυπώσεις ἀφίνουν. Καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἡ ἰδέα τῆς ἐστίας χάνεται καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος ρευστοποιεῖται.

Ἄν ἐρωτήσης ὅμως τὴν Κυρὰ Δημήτραιναν θὰ σοῦ εἴπῃ τὴν ἱστορίαν ὅλης τῆς γειτονίας. Πόσαις φοραῖς, ἔξω εἰς τὴν θύρα τῆς τὴν ἤκουσα νὰ διηγῆται τὰς ἱστορίας τῶν οἰκιῶν μας. Καὶ τώρα ἀ-

κόμη ποῦ μᾶς βλέπει κυρίους πλέον, ἐξακολουθεῖ νὰ μᾶς καλῆ μὲ τὰ ὀνόματά μας, ὅπως ὅταν εἴμεθα παιδάκια δέκα ἐτῶν καὶ καταπόρφυρα ἐκ τοῦ δρόμου ἐρριπτόμεθα εἰς τὴν ποδιά τῆς.

Αὐτὴ ἡ ἰδία ἐκάθητο εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τῆς καὶ ἔβλεπε τὰ μεταφερόμενα ἐπιπλα, καὶ διηγείτο μὲ τὴν αὐτὴν ζωηρότητα, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν φλυαρίαν, τὴν ἰδίαν ἱστορίαν, «πῶς μᾶς εἶχε χορεύσει εἰς τὰ χέρια τῆς» καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν τῆς περιλύπως, μέσφ δὲ τῶν γασμάτων τῆς ὀδοντοστοιχίας τῆς, ἐξήρχετο μία φωνὴ βραχνὴ ὡς παράπονον. Καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα παράθυρα προέκυπτον μερικαὶ γνώριμοι κεφαλαί, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὰς μία ξανθὴ, εὐμορφη, ἀγγελικὴ κεφαλὴ, μὲ δύο γαλανὰ ματάκια καὶ μὲ ἕν μειδιάμα γλυκύτατον καὶ φωτεινότατον. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου αὐτὴν τὴν ἰδίαν κεφαλὴν τὴν ἔβλεπον καθ' ἐκάστην πάντοτε εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Ἡ τρυφερὰ κορασίς μὲ τὸ κέντημά τῆς εἰς τὴν χεῖρα ἢ μὲ κανὲν βιβλίον, τὸ ὅποιον ἐγὼ τῆς ἐδάνειζον, ἴστατο ἐκεῖ καὶ ἤγειρε τὴν κεφαλὴν τῆς μόνον ὅπως δεχθῆ τὸν χαριετισμὸν μου. Ἀνέμενε ἐκεῖ τὴν ἐπιστροφὴν μου πάντοτε καὶ ἐγὼ ὅτε ἐκαθήμεν πρὸ τοῦ γραφείου μου, μέσα εἰς τὰς γραμμὰς τοῦ βιβλίου μου ἔβλεπον πάντοτε αὐτὴν τὴν ἰδίαν κεφαλὴν νὰ μοῦ μειδιᾷ καὶ νὰ μὲ ἀτενίζῃ μὲ τὴν μελαγχολικὴν περιπάθειαν ἀορίστων αἰσθημάτων. Εἰς τὴν νέαν γειτονιάν ποῦ μετέβαινον ἐσυλλογιζόμεν, ποῖος ἤξεύρει ποῖαν καρακάξαν θὰ ἔβλεπον ἀπέναντί μου, ποῖα κουκουβάγια θὰ μοῦ ἐπεδείκνυε τὰ τσουλούφια τῆς τὴν πρῶϊαν. Τί καλά ποῦ εἴμεθα ἐκεῖ εἰς τὴν οἰκίαν μας, εἰς τὴν ἡσυχον γειτονιάν μας. Ἐκεῖ ποῦ ἐγεννήθη, ἤθελον νὰ διέρρεεν ὁ βίος μου ὅλος. Ἄλλ' ἡ ἀνάγκη μᾶς ἐξώθησεν ἀλλοῦ· πτηνὰ τὰ ὅποια παρέσυρον τοῦ βίου οἱ λαίλαπες.

Ἡ οἰκία ἐν τῷ μεταξύ εἶχε κενωθῆ· δὲν ἔμενον οὐδὲν πλέον ἐπιπλον. Τὰ τελευταῖα κάρρα ἀπῆλθον καὶ ἡ ἄμαξα ἀνέμενε ἐξω ὅπως μᾶς μεταφέρει εἰς τὴν νέαν οἰκίαν. Ἡ μητέρα μου ἦτο ὠγρὰ καὶ ἡ μάμμη μου ὠγροτέρα. Πεντήκοντα ἔτη ἐζησαν ἐκεῖ εἰς τὸ ἴδιον σπίτι καὶ ὅμως ἐξεδιώκοντο. Μέσα εἰς τὰ πενήκοντα ἐκεῖνα ἔτη πόση ζωὴ διέρρευσε! Ὅλη των ἡ νεότης ἐκεῖ ἀπεροφήθη, ὅλη των ἡ χαρὰ ἐκεῖ ἐζητημίσθη, ὅλα των τὰ δάκρυα ἐκεῖ ἔρρευσαν, ὅλαι των αἱ ἀναμνήσεις ἐκεῖ ἐπετερύγιζον. Λίβνα καὶ φέρετρα, ναουρίσματα καὶ μοιρολόγια, ἔρωσ καὶ στοργή, φιλήματα καὶ δάκρυα τριῶν γενεῶν ἐνυπάρχουν εἰς τὰ γυμνὰ αὐτὰ δωματία, εἰς τὸν γηραιὸν αὐτὸν οἶκον, τὸν ὅποιον μεθαύριον ἡ σκαπάνη τοῦ νέου ἀγοραστοῦ θὰ κατεδαφίσῃ μὲ κρύαν καρδίαν, μὲ χαρὰν ἴσως, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται ὅτι μὲ αὐτὸν τόσα καὶ τόσα θὰ ἐνταφιάσῃ ὑπὸ τὰ ἐρείπια του. Κατηργόμεθα βραδέως τὴν κλίμακα· οἱ πόδες μας ἐραίνοντο ὡς νὰ ἐκόλλουν εἰς τὰς βαθμιδὰς καὶ τὰ μάτια μας ἦσαν ἔτοιμα εἰς δάκρυα· ὁ μικρὸς μου ἀδελφός, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχε μεταβάλει μικρὸν κάθισμα εἰς ἄμαξαν καὶ ἐκραύγαζε περιγρῶς ἐντὸς τῶν κενῶν δωματίων, βλέπων ἡμᾶς μελαγχολικούς ἐσκυθρόπασε καὶ αὐτός. Δὲν ὠμίλει οὐδεὶς. Μία λέξις ἂν ἤκούετο τὰ δάκρυα θὰ ἔρρεον ἀπὸ ὅλων

τοὺς ὀφθαλμούς. "Ὅλοι εἶχαμεν ἀφεθῆ εἰς τὰς ἰδίας ἕκαστος σκέψεις. Ἐθλίβον τὴν χεῖρα τῆς μητρός μου ὡς νὰ ἤθελον νὰ τῆς δώσω θάρρος καὶ παρηγορίαν τὴν ὅποιαν οὐτε ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχον. Ὁ γηραλέος, πκῦλός μου, κλίνων τὴν κεφαλὴν του μεταξύ τῶν σκελῶν του καὶ σείων τὴν οὐρὰν του ἄργα παρηκολούθει μελαγχολικὸς ὡς ἄρτι ἀπολυθεὶς ὑπάλληλος. Μόνον δὲ ὅταν ἐξήλθομεν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εἰδομεν τὰς μορφὰς τῶν γειτόνων μας συγκεκινημένας καὶ αὐτὰς καὶ ἐπήγαμεν νὰ τοὺς ἀποχαιρετισώμεν καὶ ὅτε ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τῆς Κυρᾶ Δημήτριάνας, ἥτις τοσάκις μὲ εἶχε φιλοδωρήσει ἐλαφρὰ κολαφίσματα, ἀλλὰ καὶ σῦκα ἀπὸ τ' ἀμπέλι τῆς, τότε δὲν ἠδυνήθημεν νὰ κρατήσωμεν πλέον τὰ δάκρυά μας. Ἐκλαίωμεν ὅλοι, ἐψιθυρίζομεν ὅλοι φίλτατα ὀνόματα, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἀμαξάν ὀλογύζοντες σχεδὸν, ἐν ᾧ δὲ αὕτη ἀνεχώρει καὶ ἄφινε τὴν γειτονιὰν ἐκείνην, ἠκούομεν ἀκόμη τοὺς εἰλικρινεῖς τῶν παλαιῶν μου γειτόνων ἀποχαιρετισμούς.

— Στὸ καλὸ, στὸ καλὸ!

Καὶ ἀπεσπᾶτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην μέρος ἐκ τῆς καρδιάς μου καὶ ἀπεροφᾶτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην μέρος ἐκ τῆς ψυχῆς μου.

Ἐξημέρωσα εἰς τὴν νέαν οἰκίαν μας. Ὅλην τὴν νύκτα ἐκοιμήθη ἀνήσυχος. Τὴν πρωίαν ἐξύπνησα μὲ κεφαλὴν βεβαρυμένην καὶ μὲ ὄμματα ἐρυθρά. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου εἰς τὸ ἀπέναντι παραθύρον, ἀντὶ τῆς ξανθῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ροδινοῦ μειδιάματος τῆς μικρᾶς γειτονίσσης μου, συνήνησα τὴν σκούφιαν μιᾶς ταμβακιζομένης ἰταλίδος. Αἱ νέαι ἐντυπώσεις ἤρχισαν ἀπὸ μίαν σκούφιαν καὶ τίς οἶδε ποῦ θὰ καταλήξουν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΒΕΛΙΑΝΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Ἡ Τρελλή

Ἐκεῖ, στὴ μοναχικὴ τὴν ἀκρογιαλιά, μὲ τὰ μικρὰ μικρὰ τὰ χαλίκια, τὰ στρογγυλά καὶ κτρινωπὰ σὰ μαργαριτάρια, μὲ τοὺς κάβους ἀπὸ τίς δυὸ μεριεῖς, ποῦμποροῦσε ἄνθρωπος νὰ μιλήσῃ ἀπὸ τὸν ἕναν, καὶ στὸν ἄλλον νὰ στέκεσαι καὶ ν' ἀκούς, σ' ἐκείνη τὴν παράμερη κώχη ποῦ ἔφεγγε ἀπὸ χάρη σὰ νὰ εἶταν ὅ,τι τὴν ἔβγαλε ὁ Πλάστης ἀπὸ τ' ἀθάνατα χέρια του, ποῦ ἔπαιζαν τὰ δελφίνια ὡς κοντὰ στὰ ρηχὰ, ποῦ τὰ κύματα δὲν τὰ χόρταιναν τὰ χαλίκια, μόνον ἀγγλίσφαιαν κι ὅλο ἀγγλίσφαιαν, ποῦ ψυχὴ δὲν κατέβαινε παρὰ ἴσως νὰ δοκιμάσῃ καινούρια τύχη μὲ τὰγκίστρι ἢ μὲ τὸ πεζοβόλι, — ἐκεῖ ἔβλεπε κάποτες ὀλομόναχη τὴν τρελλή, κοπέλλα ὡς εἰκοσιπέντε χρονῶ, μόνον ποῦ εἶταν τὸ πρόσωπό της γλωμό, καὶ τὰ μάτια της ἄγρια. Μῆτε τᾶξιμο, μῆτε διάβασμα δὲν ἔσωσε νὰ τὴ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ μεγάλο κακὸ ποῦ τὴν τυραννοῦσε. Κι ὡς τόσο, σαλειμένος καθὼς εἶταν ὁ νοῦς της, ἡ καρδιά της εἶτανε γνωστικῆς γυναίκα καρδιά! Τὸν ἀγαποῦσε ἀκόμα τὸν ἀρραβωνιαστικὸ της, καὶ τὸν περίμενε νὰ γυρίσῃ πίσω καὶ νὰ τὴν πάρῃ. Ὁ νοῦς της,

σὰ μερικὸς φίλους ποῦ ἀντὶς νὰ μᾶς παρηγοροῦνε σιωπῶντας μᾶς μεγαλώνουν τὸν πόνο μ' ἀνωφέλτητα λόγια, εἶταν κ' αὐτῆς τῆς καημένης ὁ μεγαλύτερος της ἐχθρός. Τῆς ἔλεγε ὁ νοῦς της πῶς δὲν πνίγηκε ὁ καλὸς της τρεῖς χρόνια τώρα σὲ κείνη τὴν τρομερὴ τὴ φοροτοῦνα ποῦ ἔστρωσε μὲ φύκια αὐτὸ τὸ περιγιάλι ἀπὸ τὴ μίαν ἄκρη στὴν ἄλλη, μόνον πῶς ἀρμένιζε ἀκόμα κ' ἐρχότανε στὴν καλή του. Καὶ κάθε φορὰ ποῦ ἔβλεπε καίκι νὰ περνᾷ, ἢ ψαράδικο νὰ κατεβαίη κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔβγαине ἢ ταλαίπωρη ἀπὸ τὸ καλύβι ποῦ ἕνας ἀδερφός τὴ φύλαγε δουλεύοντας σὲ πλαγινο χωραφάκι, κ' ἔτρεχε κατὰ τὸ γιάλο, καὶ στεκότανε στὰ χαλίκια μὲ τὸνα χέρι ἀπάνω ἀπὸ τὰ μάτια της, καὶ στᾶλλο χέρι ἕνα μαντίλι, νὰ τονε χαιρετήσῃ τὸν ἀγαπημένο της, ποῦ ἤρχουνταν τώρα πιά. Ἵβλεπε τὸ καρδιοχτύπι της σὲ κείνο τὸ στόμα τὸ κλαψογελαστό, στὰ χέρια ποῦ τρέμανε, σ' ὅλο της τὸ κορμί. Στέκουνταν ἀμίλητη καὶ δίχως νὰ γυρίσῃ τὸ κεφάλι της ἀπὸ τὸ καίκι, παρὰ σὰν κατέβαινε κατόπι της ὁ ἀδερφός της νὰ τὴνε φέρῃ ὀπίσω. Πηδοῦσε ἄξαφνα ἀπὸ τὲς καλαμιεῖς τῶν χωραφιῶν, πήγαине κοντὰ της, τὴν ἔπιανε ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ τὴν ἔπαιρνε λέγοντας πῶς δὲν εἶταν αὐτὸ τὸ καίκι, μόνον τᾶλλο ποῦ θὰ φανῆ σὲ λιγάκι.

Περνοῦσε καὶ τᾶλλο τὸ καίκι, καὶ ξανάρχιζε ἡ ἴδια ἡ ἱστορία.

Τὴ στερινὴ τὴ φορὰ ποῦ κατέβηκε ἡ τρελλή, δὲν εἶχε ἡ ἀκρογιαλιά ἐκείνη τὴ συνειθισμένη της ἡμερὴ γλύκα. Τὴν ἔδερεν ἡ θάλασσα μανισμένη, κ' οἱ ἄφροι τὰ κατακυλοῦσαν ἀλύπητα τὰ μαργαριτάρια χαλίκια. Στους κάβους τὰ κύματα ξεσποῦσαν κι ἀνέβαιναν σὰν ἄσπρες κολόννες, κ' ὕστερα κατέβαιναν σὰν ἄσπρη βροχὴ. Ὁ ἄνεμος τίς λύγιζε τίς καλαμιεῖς ὡς τὴ γῆς, καὶ τὰ μαλλιά τῆς κακόμοιρης πηγαίνανε νὰ πετᾶζουν κι αὐτὰ μὲ τὸν ἄνεμο. Αὐτὴ ὅμως πάλι ἀσάλευτη, πάλι ἀμίλητη καὶ μὲ τὰ μάτια της στηλωμένα πρὸς τὸ κακότυχο τὸ καίκι ποῦ μιὰ ὥρα τώρα ἔκανε τρομερὴ παλαίστρα μὲ τὰ φρενιάσματα τὰ κύματα, ποῦ εἶχε χαμένο τὸ μεγαλύτερό του πανί, καὶ κάτι χειρότερο ἀπὸ χαμένο, γιατί ξεσκισμένο πηγαίνερχότανε μὲ τὸν ἄνεμο, καὶ δύναμη ἀνθρώπου νὰ τὸ συμμαζέψῃ δὲν ἔφτανε. Ζητοῦσε βόλτα νὰ κόψῃ, καὶ νὰ κατεβῆ ν' ἀράξῃ σ' ἕνα ψαράδικο λιμάνι πίσω ἀπὸ τὸν κάβο.

Ἐκεῖ ἀπάνω ἔρχεται πάλι ὁ καλὸς ἀδερφός καὶ ζητᾷ νὰ τὴν πάρῃ πίσω.

— Ἄχ, στάσου, καὶ θὰ βουλιᾶξῃ, θὰ πνιγῇ, θὰ πνιγῇ ὁ ἀκριβός μου! φωνάζει ἡ δύστυχη μ' ἀπελπισμένη φωνή.

Καὶ καθὼς τὴλεγε, γύρισε τὸ καίκι στὸνα του πλάγι, καὶ πήγαине κάτω σιγανὰ σιγανὰ.

Ἐπεσε ἡ ταλαίπωρη χάμου σὰν πέτρα. Τὸ πρόσωπό της γυρισμένο ἀπάνω, καὶ τὰ χέρια της ἀπλωμένα ἴσια, σὰ νὰ τὴν εἶχανε σταυρωμένη.

Τὰ μάτια της εἶτανε θαμπὰ σὰν τὸ συννεριασμένο τὸν οὐρανό. Τὰ σύννεφα πέρασαν, ἡ θάλασσα καλοσύνεψε πάλι, μὰ τῆς τρελλῆς ἡ ζωὴ δὲν ξαναγύρισε πιά.

A.